

Lausunto

20.11.2022

Asia: VN/11137/2021-STM-17

**Lausuntopyyntö neuvolatoiminnasta, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevästä suun terveydenhuollosta annetun valtioneuvoston asetuksen (338/2011) muuttamisesta**

Lausunnonantajan lausunto

**Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään**

Suomen Terveydenhoitajaliiton lausunto Sosiaali- ja terveysministeriölle

Lausuntopyyntö neuvolatoiminnasta, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevästä suun terveydenhuollosta annetun valtioneuvoston asetuksen (338/2011) muuttamisesta.

Lausuntopyyntö 21.11.2022

Viitteet: VN/11137/2021-STM-17

Asetusmuutoksen tavoitteena on saada asetus vastaamaan nykytilaa niin terveydenhuoltolain (1326/2010), korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollosta annetun lain (695/2019) sekä opetustoimen lainsäädännön sekä 1.1.2023 aloittavien hyvinvointialueiden suhteen. Ehdotettujen muutosten jälkeen asetus olisi yhdenmukainen lainsäädännön kanssa.

Palvelujen toimintaohjelmaa koskeva muutos, jatkossa alueellinen neuvolasuunnitelma ja alueellinen opiskeluhuoltosuunnitelma, joista vm. sisältää mm. koulu- ja opiskeluterveydenhuoltoa koskevat toiminnot, sekä se, että nämä asiakirjat on sisällytettävä alueelliseen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan, ovat hyvät.

#### 4 § Palvelujen järjestäminen.

Pykälän 2 momentin ensimmäiseen virkkeeseen ehdotettu kielenhuollollinen tarkennus koskien terveystarkastusten ja niiden perusteella suunnitellun terveysneuvonnan muodostavaa suunnitelmallista yksilön ja perheen tarpeisiin vastaavaa kokonaisuutta on erittäin kannatettava. Ehdotetussa muotoilussa painottuva lapsen ja perheen tarpeiden kuuleminen ja terveysneuvonnan yksilöllinen kohdentaminen kuvaavat erinomaisesti laadukasta terveysneuvontaa.

#### 5 §. Terveystarkastukset

Määräaikaistarkastusten tarjoaminen kaikille ikä- ja vuosiluokille' on näkemyksemme mukaan erittäin tärkeä, koska lasten ja nuorten ennalta ehkäisevien terveyspalveluiden vaikuttavuus perustuu juuri siihen, että palvelut kohdentuvat tasavertaisesti ja säännöllisesti kaikille. Tarkastukset tulee kuitenkin toteuttaa asiakaslähtöisesti ja tarkastusten sisältö ei ole kaikille perheille sama. Ainoastaan säännöllisesti kaikille ikä- ja vuosiluokille toteutettujen määräaikaistarkastusten avulla voidaan mahdolliset lasten ja perheiden tuentarpeet tunnistaa ja hoitaa riittävän varhaisessa vaiheessa. Toiminta on myös yhteiskunnan kannalta kustannusvaikuttavaa, kun vältetään ongelmien kriisiytyminen ja hinnaltaan merkittävästi kalliimpi erikoissairaanhoidon tarve. '

#### 13 §. Erityisen tuen tarpeen tunnistaminen ja tuen järjestäminen

Momenttiin loppuun ehdotettu maininta erityisen tuen selvittämisestä myös tilanteessa, joka voi vaarantaa alle kouluikäisen, oppilaan tai opiskelijan kasvun ja kehityksen lisäksi myös tämän terveyden ja hyvinvoinnin on erittäin tarpeellinen. Lisäyksen myötä momentti on kattavampi ja se huomioi aiempaa paremmin myös täysi-ikäiset opiskelijat. Ehdotuksen mukaan erityisen tuen tarve on selvitettävä, jos alle kouluikäisessä lapsessa, oppilaassa, opiskelijassa, perheessä tai ympäristössä on tekijöitä, jotka voivat vaarantaa tervettä kasvua, kehitystä, terveyttä ja hyvinvointia.

#### 14 §. Yhteinen terveysneuvonta

Voimassa olevan 1 momentin toisen virkkeen mukaan terveysneuvonnan on sisällettävä näyttöön perustuvaa tietoa. Virkkeen uudella muotoilulla täsmennettäisiin, että terveysneuvonnan perustana tulisi olla näyttöön perustuva tieto. Ehdotuksen mukaan terveysneuvonnan tulisi pohjautua näyttöön perustuvaan tietoon, luotettavaan tieto- ja tutkimusperustaan tai vaikuttaviksi havaittuihin käytäntöihin. Tämä muutos on erittäin kannatettava, jotta terveysneuvonta perustuu parhaaseen mahdolliseen ajantasaiseen tietoon ja toteutuu näin ollen mahdollisimman tasapuolisesti koko maassa.

#### 16 §. Seksuaali – ja lisääntymisterveysneuvonta

Ehdotetun uuden 2 momentin mukaan seksuaaliterveysneuvonnan tulisi edistää yksilön seksuaali- ja lisääntymisterveyden lisäksi yksilön hedelmällisyystietoisuutta. Seksuaaliterveysneuvonnassa tulisi huomioida ja siihen tulisi sisällyttää seksuaalisuuden ja sukupuolen monimuotoisuus ja niihin liittyvät seikat. Kokonaisvaltaisen terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen kannalta ehdotetut muutokset ovat erittäin kannatettavia.

Asetuksen määrittelemien tarkastussisältöjen lisäksi on jo pidempään odotettu sekä lastenneuvolatyöhön tai paremminkin yhdistettyyn neuvolatyöhön, jota Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen antamien tietojen mukaan toteutetaan jo noin 80 prosentissa maamme neuvoloista, että kouluterveydenhuoltoon päivitettyjä henkilöstömitoitussuosituksia. Aiemmat suosituksethan ovat 2000- luvun alusta, ajalta ennen ko. asetuksen voimaantuloa. Koska asetus ei ole myöskään sisältänyt määrittelyä tarkastuksiin tarvittavasta minimiajasta, ovat asiakaslähtöiset tarkastukset toteutuneet alueellisesti hyvin eri tavoin eri puolilla Suomea.

Näemme, että asetuksella olisi myös erityisen tärkeää varmistaa lähipalveluiden ja asetuksen määrittelemien työmuotojen (ml. kotikäynnit) toteutuminen koko hyvinvointialueella tasa-arvoisesti, huolimatta siitä, sijaitseeko asiakkaan koti pienen vai suuren kunnan alueella.

Helsinki 17.11.2022

Kirsi Grym

Aija Saarinen

Puheenjohtaja

Kehittämispäällikkö

Suomen Terveystenhoitajaliitto STHL ry

Suomen Terveystenhoitajaliitto STHL ry

Saarinen Aija  
Suomen Terveystenhoitajaliitto STHL ry